

YTTRANDE

Sollentunas Dnr.: 2020/0199 KS

Yttrande gällande Sollentuna kommuns förslag till vattenplan

Yttrande lämnat av (organisation): Miljöförvaltningen Stockholms stad

Kontaktperson vid frågor (namn): Katarina Forslöw

Telefonnummer till kontaktperson: 08-508 28 759

E-postadress till kontaktperson: katarina.forslow@stockholm.se

Yttrande skickas till ks@sollentuna.se **senast den 30 september 2020**, ange diarienummer 2020/0199 KS.

REMITTERAT MATERIAL	
Dokumentnummer	Dokumentnamn
1	Kapitel 1 Strategisk vattenhantering_remissversion
2	Kapitel 2 Ytvatten_remissversion
3	Kapitel 3 Grundvatten_remissversion
4	Kapitel 4 Dagvatten_remissversion
5	Kapitel 5 Dricksvatten_remissversion
6	Kapitel 6 Spillvatten_remissversion
7a	Kapitel 7 Åtgärder_remissversion
7b	Kapitel 7 Åtgärder fullständig tabell_remissversion
8	Kapitel 8 Referenser och ordlista_remissversion
9	Kapitel 9 Bilagor_remissversion

Synpunksnummer	Hänvisning till dokumentnummer + sida (dn:sida)	Synpunkt
1	Övergripande text och struktur	Ambitiöst och omfattande material men svårläst, mycket och kompakt text. Fakta/information blandas i vissa fall medbedömningar om hur kommunen avser att hantera vissa saker. I flera fall avslutas en längre text med förslag till ställningstaganden för Sollentuna kommun, detta borde lyftas fram tydligare för läsaren t ex genom en rubrik, kanske även punktats upp så att det blir tydligare (ex kap 2, sid 8). Det saknas hänvisningar till tabeller och figurer i text och det saknas tabellnummer, figur- och bildnummer. Textformatet med raka marginaler gör texten svårläst med stora mellanrum. Det vore bättre att arbeta med avstavning så man får en naturligare radindelning.
2	Kap 1 - övergripande	. Det är bra att planen hanterar samtliga vatten, inte bara vattenförekomster. Det är även positivt att olika risker kopplade till vattenkvaliteten lyfts, vilket ofta inte hanteras närmare i vattenplaner.
3	Kap 1 - övergripande	Med 135 föreslagna åtgärder är det svårt att orientera sig i underlaget och läsa sig till vilka åtgärder som är mest prioriterade att genomföra och varför. Det är av intresse att beskriva den inbördes relationen mellan de olika vattenområdena och deras olika åtgärdsbehov, utifrån kommunens målsättning med vattenplanen. Vilka åtgärder är mest prioriterade för att följa MKN? Finns det synergieffekter att vinna genom åtgärder inom olika vattenfrågor? Vilka motstående intressen finns mellan olika vattenfrågor? Om möjligt bör detta förtydligas, utöver vad som framgår i sammanställningen som återfinns i tabellen i kapitel 7 (sid 6) och Excel-tabellen (7 b).
4	Kap 2- övergripande	Kartorna är generell ottydliga och allt för övergripande för att man ska kunna orientera sig bra. Det kan vara en effekt av dålig upplösning, men en nedtonad bakgrundskarta modell översiktskartan eller liknande vore att föredra för orienteringen.
5	Kap 2- sid 3	Tabellen. Det är svårt att avgöra när en asterix till en tabell slutar och när löptexten tar vid igen.
6	Kap 2- sid 4	Lagrum, om proposition (Prop. 2017/18:243). "Huvudsyftet med propositionen var att bereda väg för att arbeta med undantag inom vattenförvaltningen Detta är inte en korrekt beskrivning av syftet med propositionen. När det kommer till den del som handlar om miljökvalitetsnormer för vatten syftade ändringarna till att säkerställa att den svenska lagstiftningen överensstämmer med vattendirektivet. Ändringarna påkallades av såväl kommissionens pågående överträdelseärende mot Sverige som Weserdomen. Ändringarna som rör undantagen var en del av förtydligandet av den svenska implementeringen men var ingalunda huvudsyftet med propositionen.
7	Kap 2- sid 4	Lagrum. Summering om de förändringar som främst påverkar kommunens vattenförvaltning och konsekvenserna, i punkt a. Texten bör ses över då miljöförvaltningen i Stockholm anser att det förekommer en del felaktigheter: Det bör noteras att kemisk status fortfarande är en gränsvärdesnorm medan ekologisk status är en övrig norm (se 4 kap. 8 b § andra stycket VFF). I den nya lagstiftningen är istället de materiella bestämmelserna rörande MKN för vatten särreglerade från övriga MKN. Det innebär att samma materiella regler (5 kap. 4 §) gäller oavsett om det är fråga om kemisk status (gränsvärdesnorm) eller ekologisk stats (övrig norm). Ur det hänseendet spelar alltså kategoriseringen av vattennormerna inte längre någon roll. Det stämmer inte heller att rimlighetsavvägningen i sig inte är tillämplig på vattennormer. Huvudregeln är fortfarande att rimliga krav ska ställas enligt 2 kap. 7 § MB. Det är bara om förutsättningarna i 5 kap. 4 § MB (eller 5 § för andra normer än vattennormer) är uppfyllda som orimliga krav får ställas trots rimlighetsavvägningen. För MKN för vatten innebär det att det måste vara fråga om en verksamhet eller åtgärd som antingen försämrar statusen eller äventyrar normen. Med andra ord krävs det ganska mycket för att undantaget i 5 kap. 4 § ska

Synpunksnummer	Hänvisning till dokumentnummer + sida (dn:sida)	Synpunkt
		<p>kunna tillämpas - i alla andra fall där en myndighet vill ställa krav med stöd av MKN för vatten är rimlighetsavvägningen fortfarande gällande.</p> <p>Merparten av undantagen kan inte sökas utan är generella undantag som vattenmyndigheten självmant ska tillämpa vid normgivningen om förutsättningarna är uppfyllda (ffa tidsundantag och lägre ställda krav). Endast art. 4.7-undantaget kan tillämpas för enskilda verksamheter, och då endast sådana som medför fysiska förändringar eller sänkning från hög till god status. Detta innebär att undantaget inte kan tillämpas på avloppsreningsverkens utsläppande verksamhet, om det inte är så att reningsverket lokaliseras vid en högstatusvattenförekomst.</p>
8	Kap 2- sid 4	<p>Summering om de förändringar som främst påverkar kommunens vattenförvaltning och konsekvenserna, i punkt c.</p> <p>”Vissa undantag finns, till exempel om åtgärden på längre sikt ger bättre förutsättningar för att MKN följs”.</p> <p>Förvaltningen tolkar det som att det gjorts en sammanblandning av bestämmelserna i 5 kap. I 5 § finns ett undantag med denna innebörd, men någon motsvarande bestämmelse finns inte i 4 §.</p>
9	Kap 2- sid 15	<p>”Norrviken bedöms vara den viktigaste sjön för biologisk mångfald i kommunen, framförallt till följd av sin storlek och för att den hyser höga värden för bland annat fisk”. Baseras dessa höga värden för fisk på befintlig situation eller på potentialen att uppnå höga värden? Förtydliga gärna hur värdena av biologisk mångfald i Norrviken och Edsviken (högst prioriterade) har betydelse för andra recipienter med koppling till dessa.</p>
10	Kap 2 - sid 20	Kommunala badplatser. Framgår inte om någon/alla är EU-bad.
11	Kap 2 - sid 23	Redogörelsen av vilken möjlighet som finns för att åtgärda identifierade bräddpunkter är intressant. För att förstå vilket åtgärdsbehov dessa bräddar har är det önskvärt att det görs en uppskattning av hur stor påverkan (vilken belastning) respektive brädd har på recipienten. Både för en inbördes jämförelse mellan de olika bräddpunkterna och för jämförelse med andra föroreningskällor (t ex för fosfor) till olika recipienter.
12	Kap 2 – sid 24	Spillvattenhantering. Redogörelsen av vilken möjlighet som finns för att åtgärda identifierade bräddpunkter är intressant. För att förstå vilket åtgärdsbehov dessa bräddar har är det önskvärt att det görs en uppskattning av hur stor påverkan (vilken belastning) respektive brädd har på recipienten. Både för en inbördes jämförelse mellan de olika bräddpunkterna och för jämförelse med andra föroreningskällor (t ex för fosfor) till olika recipienter.
13	Kap 2- sid 26-27	Förvaltningen är tveksam till att djurhållning och enskilda avlopp pekas ut som enskilda verksamheter med punkter i en karta. Inga andra tillsynsobjekt pekas ut på samma tydliga vis. Det kan vara bättre att skriva i mer generella ordalag om tillsynsbehov inom olika typer av verksamheter. Underlaget lämpar sig bättre för en intern tillsynsplan än i en vattenplan.

Synpunkts-nummer	Hänvisning till dokumentnummer + sida (dn:sida)	Synpunkt
14	Kap 2 – sid 28	<p>Åtgärdsbehov. Eftersom detta delkapitel utgör en sammanfattning av det totala åtgärdsbehovet bör underrubriker läggas in. Det saknas även hänvisningar till kapitel 7 som listar alla föreslagna åtgärder. För att underlätta för läsaren kan ett förtydligande göras av vilka prioriteringar som görs i vattenplanen mellan de olika åtgärdsbehoven.</p> <p>Dagvatten utgör en stor belastningskälla på många vatten inom Sollentuna. Planen pekar på att många dagvattenåtgärder fortfarande återstår att genomföra. Detta kan med fördel tydliggöras här samt under respektive aktuell vattenförekomst, särskilt vad gäller hantering av dagvatten från högtfikerade vägar.</p> <p>Förvaltningen bedömer att en förutsättning att nå MKN 2027 är att kunskapsbilden kring föroreningskällor och lämpliga åtgärder är tydlig. Fortfarande saknas denna kunskap för många ämnen, och förvaltningen tolkar det som att Sollentuna delar denna uppfattning. En kritisk fråga är om åtgärdstakten behöver öka för att målen ska nås.</p> <p>Åtgärderna 48 och 49 är starkt kopplade till varandra genom Sollentunas kemikalieplan -och utgör grund för mycket av det som förs in i den Tekniska handboken. Detta bör förtydligas.</p>
15	Kap 2 – sid 69	Det är otydligt om Sollentuna anser att det behövs åtgärder gällande dagvatten från högtfikerade vägar inom Norrvikens avrinningsområde, t. ex för delar av E4 och trafikplatsen söder om sjön. Andra vattenförekomster med större vägar i närheten, t.ex. Edsviken, har utpekade åtgärder för dessa.
16	Kap 2- sid 119	Edsviken. Ekologisk status, Fysikalisk-kemiska och biologiska parametrar. "I de grunda miljöerna noteras ytterligare arter; nissöga, ruda, stubb, småspigg (Naturhistoriska riksmuseet 2004). Nissöga har noterats på två lokaler i Sollentuna; vid Borgenvägen i Sjöberg och vid Segeludden (Naturhistoriska riksmuseet 2004). I fiskevårdsplanen (Edsviken vattensamverkan 2011) framgår det att även flodnejonöga, grönlång, ål, stensimpa och lake återfinns i Edsviken men är sällsynta/hotade". Under främmande och skyddsvärda arter (sid 121) står att fynd har gjorts av tre skyddsvärda fiskarter; lake, ål och nissöga Det bör förtydligas vad som gäller. Vissa noteringar börjar bli gamla, planeras nya undersökningar för att bedöma hur det förhåller sig nu?
17	Kap 2 – sid 121	Områden med särskilt skyddsbehov. Ett område söder om Segeludden pekas ut. "Även vikens vassområden och tillrinnande vattendrag med dess mynningar utgör särskilt skyddsvärda områden som bör värnas". Dessa illustreras väl i Fiskevårdsplan för Edsviken 2011. En hänvisning dit alternativt en illustrerad karta i denna plan där dessa områden pekas ut vore bra.
18	Kap 2 – sid 122	Påverkan. Övergripande: beskrivna källor bör kompletteras med vilka föroreningar/ämnen som källorna är förknippade med. En illustration (t ex tårtdiagram) med de olika källornas inbördes fördelning kan ge läsaren en bättre överblick.
19	Kap 2 – sid 124-125	Ett mycket kompakt stycke som gärna kan förses med underrubriker. I planen står att en förutsättning för att Edsviken ska kunna nå god status är att Lilla Värtan uppnår god vattenkvalitet. Ett mer utvecklat resonemang om detta skulle göra sig väl under en egen underrubrik eftersom frågan är av stor betydelse för samverkan med kommunerna runt Lilla Värtan. Det är bra om den uppskattade (även om osäker) totala belastningen från Lilla Värtan redovisades, gärna i förtydligt i någon form av illustration. Internbelastning bör ha en egen rubrik.

Synpunkts-nummer	Hänvisning till dokumentnummer + sida (dn:sida)	Synpunkt
20	Kap 2 – sid 123-125	Planen konstaterar att 8 delavrinningsområdena står för 79 % av den totala fosforbelastningen och att fokus på åtgärder i dessa områden förväntas ge god effekt. Finns motsvarande uppskattning av källfördelning mellan olika avrinningsområden för andra ämnen, t ex koppar? Överensstämmer åtgärdsbehoven för andra ämnen med den för reduktion av fosfor?
21	Kap 2 – 126-127	Båtar och bryggor. Det konstateras att det omfattande båtlivet i Edsviken står för en stor och mångfasetterad påverkan. Att kopparfärg är tillåtet pekas ut som en orsak. Samtidigt finns både möjligheter till båtbottevävt och latrintömning i Edsviken. Det är av intresse att ta del av den uppskattade användningen av dessa anläggningar och försöka förstå orsaken till varför påverkan från vikens båtar är så stor, utöver den antagna påverkan från kopparfärg.
22	Kap 2- sid 131-132	Åtgärdsbehov, övergripande. Texten är svårläst. Läsbarheten skulle öka med underrubriker och punktlistor. Det görs många hänvisningar till andra delar av dokumenten som inte är helt lätta att förstå.
23	Kap 2 – sid 132	Nås målen med planerade åtgärder? Det vore värdefullt att ta del av en bedömning om möjligheten att genomföra de åtgärder som föreslås inom Sollentuna och därmed uppfylla kommunens uppsatta mål. Kemisk status, ”Redan förorenade sediment kommer inte avhjälpas varpå det blir omöjligt att nå satta MKN för till exempel TBT och Antracen om inte undantag tillämpas för dessa”. Innebörden av denna slutsats bör utvecklas.
24	Kap 2- sid	Planen anger ett antal åtgärder kopplade till båtlivets påverkan i Edsviken. Miljöförvaltningen i Stockholm bedriver sedan ett par år tillbaka ett tillsynsarbete för att minska påverkan från båtbottefärg. . Projektet riktar sig till båtägare och båtklubbar. Vi samarbetar gärna med Sollentuna kommun i dessa frågor.
25	Kap 2- åtgärd 77-78	Åtgärd 77 och 78. Åtgärder för att bl. a förbättra konnektiviteten i vattendrag som mynnar i Edsviken. Stockholm är mycket positiv till detta eftersom det förbättrar förutsättningarna för fiskrekrytering som även gagnar utanförliggande kustvatten.
26	Kap 2 – åtgärd 82	Åtgärd 82. ”Stärka fiskrekrytering med risvasar”. Mycket positivt för Edsviken och miljöförvaltningen i Stockholm delar gärna med sig av sina erfarenheter av att sätta ut risvasar i Stockholms vatten.
27	Kap 2 – åtgärd 98	Åtgärd 98, ”Följ upp resultaten av Stockholm stads litteraturstudie om antracen”. Denna studie är ännu inte påbörjad. Vi samarbetar dock gärna med bl a Sollentuna kring detta uppdrag.
28	Kap 4	Sammanställningen av stadsbyggnadsprocessen är bra, men väldigt omfattande. En illustrativ bild eller ett flödesschema kan underlätta förståelsen för en icke insatt person. Sammanställningen över ansvar för olika anläggningstyper är bra och illustrativ.
29	Kap 4 – sid 10	Bra att åtgärder för kommunens egna arbetsprocesser och rutiner, jämte tekniska och fysiska lösningar, föreslås.
30	Kap 5	Dricksvatten. Ett flertal åtgärder för att skydda dricksvattnet presenteras. Med det helhetsgrepp som vattenplanen tar och den kunskap som kommunen har av råvattnets kvalitet, går det att peka ut några specifika ämnen/åtgärder som är särskilt viktiga att minska/genomföra för att skydda råvattnet i Mälaren? Det vore intressant att jämföra dessa olika vattentypers åtgärdsbehov.

Synpunktsnummer	Hänvisning till dokumentnummer + sida (dn:sida)	Synpunkt
31	Kap 7	Sammanställningen med Vattenmyndighetens åtgärder och kommunens hantering är bra och pedagogisk, men VM tar fram en ny åtgärdsplan senast i december 2021. Sammanställningen riskerar att bli inaktuell.
32	Kap 7 – sid 14	Ytvatten. Åtgärd 62. "Verka för att miljövänliga alternativ används vid om- och nybyggnation av bryggor samt att kommunens drift av bryggorna inte orsakar miljöförorening". Åtgärden bör även innefatta Edsviken.
33	Kap 7- sid 15	Ytvatten. Åtgärd 70. "Genomföra resterande exploatering inom Väsjöområdet utan att öka belastningen på Väsjön från dagvatten". Att exploateringar inom kommunen inte ska bidra till ökad belastning tolkas i planen som ett övergripande mål som gäller alla exploateringar. Detta kan förtydligas
34	Kap 7- sid 16	Ytvatten. Åtgärd 73. " Skydda vassbälten och resterande naturliga strandzoner och svämplan". Åtgärden gäller endast några av kommunens vatten (Edsviken, Fjäturen, Norrviken, Väsjön). Det är svårt förstå varför åtgärden gäller just dessa vatten och inte alla. Om det redan finns befintlig skydd i resterande vatten bör detta förtydligas.
35	Kap 7 – sid 22	Ytvatten. Åtgärd 115. "Utarbeta en strategi för att minimera skada vid översvämningar". Går det att dra några slutsatser kring kopplingen mellan detta åtgärdsbehov och måluppfyllelse av god vattenstatus (MKN)? Hur hänger frågan ihop med kommunens dagvattenstrategi och den kommande klimatanpassningsplanen?
36	Kap 7 – sid 42	Dricksvatten. "Flera åtgärder (16 stycken) som indirekt berör dricksvattnet, genom att skydda råvattnet i grundvattenmagasinen och förbättra ytvattnet som står i kontakt med råvattnet, tas upp under övriga relevanta vattentyper men redovisas inte specifikt här". Går det att peka ut några specifika ämnen/åtgärder som är särskilt viktiga att minska/genomföra för att skydda råvattnet i Mälaren?
37	Kap 9- bilaga 1	Det bra med digital redovisning och uppdatering av data, så att vattenplanen och tillämpningen av denna löpande kan uppdateras.
38	Kap 9 – bilaga 2	Sid 9. Riktvärden. Järfälla saknar riktvärden för arsenik, och det är därför fel att hänvisa till dessa.
39	Kap 9- bilaga 3	Vid uppdatering av riktlinjerna för länshållningsvatten bör PFAS 11 och PFOS läggas till.